

Dvanáctiletý

David tady minule mluvil o narození Ježíše. Jakkoliv to nebyla úplná idyla, je to krásný a radostný příběh, plný naděje, který dnes obohacuje krásná atmosféra, cukroví a tu absurdní, tu povedené pohádky. A i když jsou tyto absurdní, pak je to přece pořád krásné, když se člověk pohoršuje jenom nad stavem současné české kinematografie, a ne nad ničím víc. A člověk by u toho snad chtěl i zůstat pořád. Protože když se narodí dítě, je to radost. Křičí to sice, chce to krmit, přebalit, ale vlastně se člověk nakonec i rozněžní. Včera jsem v pamětní knize prarodičů četl krásný vzkaz, německy psaný, mojí prababičkou Annou, která po narození naší máti zaznamenala takhle slova: „Jedes Kind, das zur Welt kommt, predigt sogleich das Evangelium der Liebe.“ Už jenom realita nového života je sama o sobě evangeliem, něčím krásným. A čím jsou ty děti starší, tím víc jsou krásnější, už to nejsou taková poloslepá pomačkaná štěňata jako na začátku, kterých se člověk bojí byť jen dotknout. Rostou a jsou čím dál lepší. Ale v jistých chvílích by si člověk ten růst odpustil. To, když povyrostou moc a začnou vzdorovat, zkoušet, co v nich je, překračovat svoje hranice a tím trénovat trpělivost druhých. A začnou mluvit, kromě roztomilého žvatlání najednou začnou říkat věci, které se nám nelíbí. Až přestanou být roztomilé úplně. Máme je rádi, ale už je nemáme tak v rukou, už sami přemýšlí, rozhodují se bez ohledu na nás.

Ta „pokojná idyla“ končí i v rodině Josefa a Marie. Rodina, se drží pospolu a vychovává dítě, které roste a najednou stříh a Ježíšovi je najednou dvanáct. Nevíme a přáli bychom si vědět, cože to Ježíš dělal mezitím, jak vypadal, jak se choval, co říkal, v čem se odlišoval od vrstevníků. Co se dělo mezi Ježíšovým narozením a jeho vstupem na veřejnost je záhada, která odpradáвна podněcovala fantazii. Jsou jistá mimobiblická evangelia, která Ježíšovo dětství tematizují, ale jsou spíše poněkud trapná. Evangelia, která máme v Bibli na toto téma svorně mlčí. Až na jednu krátkou výjimku, kterou si právě přečteme:

Lukášovo evangelium 2, 41-46

Ježíš už není v jesličkách, ani v kolébce, ani v plenkách, ale puberťák, žák druhého stupně, který vnímá svět jinak, samostatněji než před tím a pomalu se dostává do dospělosti. Dnes by používal se svými vrstevníky pojmy jako no cap, cringe, red flag, slay, lame a pro ty, kteří tohle nechápu pak slovo boomer.

I tímhle věkem, který vede k dospělosti, Ježíš prošel. Dospělost židů od nepaměti alespoň v té náboženské oblasti brali od třináctého roku. Tehdy byl chlapec zodpovědný za své skutky před Bohem i lidmi. Dospělost má ale různé podoby a dle SZ byli třeba do zbraně povoláváni muži od 20 let. Je dospělost a dospělost. Ježíš je v tomto ohledu stále dítě, stále je závislý na svých rodičích, ale něco se i tak mění. Jako dítě byl coby syn židovských rodičů vzat do Jeruzaléma, kam se měli muži dostavit třikrát za rok do chrámu. V jeho dvanácti, což je věk, kdy snad měl Šalomoun nastoupit na trůn, Samuel dostávat vidění a vůbec i v pohanském prostředí čteme zvláštní úkazy spojené s tímto věkem, s ním tak tam šli jeho rodiče patrně i spolu s příbuznými a známými. Ježíš byl tedy od malička vychováván svým okolím jako žid, tak jak to žádala koneckonců příkázání Tóry.

Jak jsme četli v prvním čtení, před odchodem Izraelců z Egypta bylo slyšet zvláštní věci. Vlastně to nebyly velké ideje a patetické proslovy o svobodě a la „I had a dream,“ ale dvakrát v rámci jedné kapitoly zaznělo, co má otec říkat svým dětem, když uvidí, jak jí s celou rodinou nekvašené věci a jak dává všechno prvorozené z dobytka, z koz a ovcí Bohu. Nezapomínat na děti. Vysvětlovat jim, vtahovat je do děje. A až pak se jde z Egypta za svobodou. Těžko by se židé udrželi jako maličký národ v diaspoře, kdyby ztratili svoji identitu. A identitu by ztratili, kdyby nedovedli onu identitu předat dál, dalším generacím. Kdyby si jen řekli, že povedou neutrálně postavenou výchovu, která dětem nechá vlastní svobodu, která je v praxi spíš výchovou k apatii. Třikrát se ve 12. a 13. kapitole Exodu zmíní otázka výchovy. Dvakrát odpovídá rodič svým dětem na jejich otázky, jednou neodpovídá, ale přímo bez vyzvání dětem zvěstuje, informuje. Řekneš mu a když se zeptá odpovíš. Děti mají vtahovány do našich duchovních rituálů, do našich modliteb, do našeho života víry, ten má budit otázky i přinášet odpovědi. Stejně tak se má ale i jasně a zřetelně zvěstovat, v co věří. Není to přesto jednoznačně nucení, násilná indoktrinace, znásilňování svědomí. Vždyť prostor pro otázky je zde v textu dvojnásobný, oproti našemu jasnému slovu. Naš vzor žité víry, do které jsou děti vtahovány a který budí otázky, je určující. Tam, kde je prostor pro otázky, tam zůstává svoboda pro jejich ano i ne.

Jinými slovy v rodině to začíná. Bez rodiny a její duchovní praxe to nejde. To je úkol pro židy, ale i pro nás, jestli chceme uchovat křesťanskou identitu i dále. A Ježíš byl vzděláván po židovsku, židovská paměť a identita mu byla vštěpována od malička, minimálně ze synagogy uměl dokonce číst, psát, znát Písmo. To, co poté předával v evangeliu dál, sám získal namnoze od lidí kolem, od rodiny, ale i duchovní komunity. Tak se třeba naučil děkovat před jídlem. Snad to je maličkost, ale přece je strašně důležitá, když si ji třeba při večeři Páně dodnes neustále připomínáme. A tak Ježíše jeho rodiče vzali do Jeruzaléma na svátky, aby viděl, sám si vštěpil, další věci. To, co je důležité.

Tedy i Ježíš, Syn Boží, Bůh sám byl předmětem výchovy, duchovní výchovy svých pozemských rodičů. I to znamená, že se stal Ježíš člověkem. I to přinesly Vánoce. A i to svědčí, jak záleží určité věci nepodceňovat. Záleží na tom, co děláme, říkáme a jestli do toho ty druhé, především děti, vtahujeme nebo ne. A tady se sluší ptát, na čem stojíme, čemu věříme, co můžeme předat právě těm, které nám Pán Bůh svěřil? Našim dětem, ale přeneseně třeba i těm, kdo jsou naše takové duchovní děti? Jaká je naše praxe víry? Co se z ní okolí dozví?

A přece. Ježíš už nebyl pouze objektem výchovy, nežil už jen pod kuratelou rodičů, jejich představ a přání, mentálně sám sebe už nacházel, tíhl k dospělosti, samostatnosti, autonomii. Celé plejády teologů a knih řeší právě tuhle stránku věci. Totiž kdy a jak zjistil, kým je, co je Jeho životní úkol, jak nakonec skončí, jak se s tím vyrovnával. Nedovedeme to patrně přesně vystihnout. Ale už tady se něco láme. Cesta do Jeruzaléma pro něj není jen náboženská formalita či otázka poslušnosti svým rodičům. Zůstává v chrámu a tam sedí mezi zbožnými učiteli té doby. A ne u jejich nohou jako rabínský učedník, ale mezi nimi a s nimi. Ptá se, ale sám patrně i okolí odpovídá – a to tak, až to budí úžas. Už tady prosakuje, kým je. A když rodiče vykonali svoje náboženské povinnosti, obrátili se na cestu domů, myslějíce, že Ježíš jde s příbuznými v davu. Když zjistili, že ne, znovu se vrátili do

Jeruzaléma. A tam viděli Ježíše v chrámě, protože tam šlo o věci Jeho Otce. Už to byl jiný Ježíš, než kterého znali. Sebevědomý, samostatný – tři dny se staral nějak o sebe sám – který už přerůstal stín svých rodičů. Rodiče se mohli jenom divit. A čteme, že svému dítěti nerozuměli, když jim řekl že má být tam, kde jde o věci Jeho Otce. I přes to, že rodiče tělesní i duchovní mají své děti vychovávat, musí se vzdát pocitu vlastnictví, protože dítě si musí najít svojí vlastní specifickou cestu, kterou má od Boha nacházet a na ní s Ním spolupracovat. A rodič snad jako Maria se možná divit, ale zároveň často místo jasných dobře míněných rodičovských pouček, rozvažovat o tom ve svém srdci.

Ale i dítě si má uvědomit, jako Ježíš, že i když už v mnohém se svými rodiči nesouzní, pořád je součástí jedné rodiny. A že i my děti máme svoje povolání jako děti. I když to není lehké, ne slepě, ale přece opěťovat starost rodičů s vděčností a poslušností. Jako Ježíš, který se i přes svojí božskou identitu, byl poslušný, doslova se podřídil svým tělesným rodičům.

Ale dejme tomu ještě jeden rozměr, která už je přítomný v tom, o čem jsme mluvili. Totiž Ježíš sám je naše nová křesťanská identita, kterou jsme zcela hmatatelně a viditelně přijali (a kdo nepřijal, může přijmout) ve křtu. Ten Ježíš v nás roste. Někde zrovna vzklíčil, zrovna se v srdci někoho narodil, jinde už jde do duchovní puberty a vzdoru, někde snad figuruje jako ten dospělý a zralý. Každá takhle poloha potřebuje něco jiného. Nemusíme se děsit, když to vnímáme trochu jinak než před léty. Třeba to není ztráta první lásky, ale i dobrý posun vpřed. Ať je člověk tam či onde, přesto s tím Ježíšem tím či oním musí sdílet absolutní prioritu Božích věcí v našem životě. Jak to pověděl Ježíš svým rodičům, „což jste nevěděli, že musím být tam, kde jde o věc mého Otce?“ Ať jsme tam či onde, ať se cítíme jistí, nebo ne, ať s Pánem zažíváme krásné chvíle, nebo s ním tvrdě zápasíme, přesto ať tohle má v našich životech prioritu. „Hledejte nejprve Boží království a všechno ostatní vám bude přidáno.“ Není to o slepé fanatické víře, ale o hledání. O hledání, které nakonec samotného Ježíše přivedlo z chrámu, z duchovních výšin zpátky mezi rodiče a rodinu, do normálního života, kde ovšem nepřestal být Božím Synem, kde nepřestal hledat Jeho vůli ve všem.

Shrňme si to: Ježíš tedy vstoupil do Vánocích do světa jako dítě, ale nezůstal jím, šlo to dál. Bůh se v Ježíši navěky vpil i do údělu puberťáka, ale i do údělu rodiny, rodičů. Všude tam dává inspiraci, všude tam je s námi. Třeba když vychováváme, tam ukazuje, jak je důležité sdílet v rodině i s dětmi naši identitu, která je v Něm. Víra jako nejen osobní, ale vlastně i sdílená hodnota. Ježíš pak jako ten, kdo ukazuje cestu i těm, kdo si vlastní cestu teprve tvoří, těm, kteří dospívají – je dobré mít svoji cestu, která bude jiná než ta rodičů, a přece si nechat prostor i pro respekt vůči nim. A nad tím vším pak stojí Ježíš, který je naším osudem, naší identitou, ať jsme v roli vychovávaných, či vychovávajících. Ten a věci Jeho a našeho Otce, ten má být naším motorem, toho hledejme ve všech oblastech našeho života na prvním místě. Vždyť spolu s Ním sdílíme identitu Božího dítěte, identitu Boží rodiny.